

Spis treści

Wstęp.....	11
------------	----

I. Problemy teoretyczne

Rozdział I

Językowy obraz tekstu i jego profilowanie

1. Definicja kognitywna tekstu.....	23
2. Metafory pojęciowe tekstu.....	28
3. Całościowy i aspektowy obraz tekstu.....	30

Rozdział II

Tekst ustny — między zdarzeniem komunikacyjnym a wytworem

1. Z badań nad tekstem ustnym.....	32
1.1. Ustność jako kategoria kulturowa.....	33
1.2. Ustność jako kategoria aksjologiczna.....	34
1.3. Ustność jako kategoria językowo-komunikacyjna.....	35
2. Ontologia tekstu ustnego.....	35
2.1. Dźwiękowość żywego słowa i psychodynamika oralności.....	35
2.2. Dialogowość mowy. Tekst ustny jako wypowiedź zaadresowana.....	37
2.3. Somatyczność.....	38
2.4. Sytuacyjność.....	39
2.5. Właściwości komponentu werbalnego.....	39

Rozdział III

Motyw jako podstawowy składnik tekstu

1. Pojęcie motywu w teorii literatury.....	49
1.1. Pojęcie motywu w ujęciu Aleksandra Wiesiołowskiego.....	50
1.2. Motyw, wątek, fabuła według Borysa Tomaszewskiego.....	50
1.3. Motywy a funkcje Włodzimierza Proppa.....	52
1.4. Kontynuacja koncepcji Proppa w pracach narratologów.....	53
1.5. Motyw jako składnik wątku. Indeksy Antiego Aarnego i Stitha Thompsona.....	55
1.6. Dwa znaczenia motywu w teorii Juliana Krzyżanowskiego.....	57
1.7. Alfabet motywów: motyw inwariantny i allomotywy według Władimira Toporowa.....	58
1.8. Synteza Borysa Putiłowa: motyw jako jednostka kodu kulturowego... ..	59

2. Semiotyczno-logiczne ujęcie motywu	60
2.1. Motywy-zdania i motywy-funkcje w ujęciu Jerzego Pelca	61
2.2. „Funkcje” bajkowe Proppa jako elementy konstrukcji predykatowo-argumentowych w interpretacji Izaaka Rewzina	62
3. Motyw w ujęciu lingwistycznym	62
3.1. „Zdanie minimalne” Stanisława Karolaka i Kazimierza Polańskiego ...	63
3.2. „Standardy semantyczne” Aleksego Awdiejewa	63
3.3. Semantyczne ujęcie motywu Jerzego Bartmińskiego. Konteksty minimalne i stereotypowe motywy w <i>Słowniku stereotypów i symboli ludowych</i>	65
4. Funkcje motywu w tekście i w języku	70
4.1. Funkcja konstytutywna. Motyw jako składnik tekstu	71
4.2. Funkcja informacyjno-wyszukiwawcza. Motyw jako jednostka „wędrowna”	71
4.3. Funkcja eksplikacyjna. Motyw jako stereotypowy sąd w opisie językowego obrazu przedmiotu	72
4.4. Funkcja modelująca. Motyw jako jednostka w opisie wzorca tekstu ...	73
4.5. Funkcje motywu a język jego zapisu	74

Rozdział IV

Pojęcie wzorca tekstu

1. W poszukiwaniu wzorca tekstu	76
1.1. Aspekt logiczny	77
1.2. Aspekt kompozycyjny	79
1.3. Aspekt tematyczny	82
1.4. Aspekt intencjonalny i ideowy	84
1.5. Różne aspekty tekstu — jeden wzorzec	85
2. Struktury konceptualne podstawą wzorców tekstowych	86
3. Wzorzec tekstu (i pojęcia synonimiczne) w pracach tekstologicznych i w języku potocznym	98
3.1. Tekstem	99
3.2. Model tekstu	100
3.3. Wzorzec tekstu	101
3.4. Model czy wzorzec?	103
3.5. Wzorzec tekstu — definicja pojęcia	104

II. Poziom tekstu i jego wariantów

Rozdział V

Jechał Pan Jezus na osiołeczku... Analiza morfologiczna tekstu zamówienia

1. Analiza zewnętrzna (porównawcza) wariantów tekstu	110
2. Analiza wewnętrzna (immanentna) wariantów tekstu. Wydobycie „tekstowych morfemów”	113
3. Kombinatoryka segmentów i motywów w tekście zamówienia	117
4. Obraz świata w zamówieniu <i>Jechał Pan Jezus na osiołeczku</i>	119

Rozdział VI**Zaświeciła śliczna gwiazda na niebie... Analiza morfologiczna tekstu kolędy**

1. Analiza zewnętrzna (porównawcza) wariantów tekstu 124
2. Analiza wewnętrzna (immanentna) wariantów tekstu. Wydobycie „tekstowych morfemów” 127
3. Kombinatoryka segmentów i motywów w tekście kolędy 129
4. Obraz świata w kolędzie *Zaświeciła śliczna gwiazda na niebie* 131

Rozdział VII**Królewicz-wąż. Analiza morfologiczna tekstu bajki magicznej**

1. Analiza zewnętrzna (porównawcza) wariantów tekstu 135
2. Analiza wewnętrzna (immanentna) wariantów tekstu. Wydobycie „tekstowych morfemów” 141
3. Kombinatoryka segmentów i motywów w tekście bajki 144
4. Obraz świata w bajce *Królewicz-wąż* 146

III. Poziom gatunku**Rozdział VIII****Idea rytualnego powtórzenia w tekstach zamówień**

1. Zamówienie jako przykład poezji magicznej 153
2. Struktura i semantyka tekstu zamówienia. Elementy obligatoryjne i fakultatywne 154
 - 2.1. Modlitewny wstęp 156
 - 2.2. Część narracyjna 156
 - 2.3. Dialog z chorobą / mówienie do choroby 159
 - 2.4. Wzmocnienie działania 170
 - 2.5. Modlitewne zamknięcie 171
3. Obraz świata w tekstach zamówień 172
 - 3.1. Postacie, ich atrybuty i działania 172
 - 3.3. Czas 177
 - 3.4. Miejsce 181
4. Intencja i idea zamówienia jako gatunku 183
 - 4.1. Intencjonalność lokalna i globalna tekstu słownego 183
 - 4.2. Tekst słowny i magiczne czynności 187

Rozdział IX**Wzorce tekstowe kolęd ludowych i ich uwarunkowania pragmatyczne i kulturowe**

1. Kolęda w kontekście kultury 195
2. Struktura i semantyka tekstu. Elementy obligatoryjne i fakultatywne 196
 - 2.1. Autoprezentacja kolędników 200
 - 2.2. Zapowiedź kolędowania 200
 - 2.3. „Jądro” obrzędu: kolęda przedstawiająca i/lub życząca 202
 - 2.4. Przymówka kolędników o datki 231
 - 2.5. Podziękowanie za kolędę 233

3. Obraz świata w tekście kolędy	234
3.1. Postacie, ich atrybuty i działania	234
3.2. Czas	236
3.3. Miejsce	237
4. Intencja i idea kolędy jako gatunku	239

Rozdział X

Porządek tekstu bajki jako odwzorowanie porządku świata

1. Bajka jako prototyp tekstu fabularnego	243
2. Struktura i semantyka tekstu. Elementy obligatoryjne i fakultatywne	244
2.1. Rama tekstu bajki: formuły początku i końca	246
2.2. Ciąg zdarzeń w tekście: bajki zwierzęce, ajtiologiczne, magiczne, łańcuskowe	250
3. Obraz świata w tekście bajki	271
3.1. Postacie, ich atrybuty i działania	271
3.2. Czas	273
3.3. Miejsce	278
4. Intencja i idea bajki jako gatunku	282

IV. Poziom międzygatunkowy

Rozdział XI

Kompleks i kolekcja

1. Kompleks i jego pozycja w tekście	287
1.1. Kompleks skojarzeniowy	290
1.2. Kompleks łańcuchowy („dachówkowy”): zwężanie obrazu w układzie horyzontalnym, szkatułkowym, wertykalnym	291
2. Kolekcja a potoczna kategoryzacja świata	299
2.1. Kolekcje przedmiotowe i zdarzeniowe	300
2.2. Kolekcje otwarte i zamknięte	303
3. Kompleksy i kolekcje odbite	305
4. Funkcje kolekcji i kompleksu	307

Rozdział XII

Opozycja

1. System binarnych opozycji a struktura świata	308
2. Opozycja jako kategoria semantyczna	311
3. Opozycja w strukturze tekstu	313
3.1. Mądry — głupi	316
3.2. Bogaty — biedny	318
3.3. Pracowity — leniwy	318
3.4. Życzliwy — nieżyczliwy	319
3.5. Wrażliwy — niewrażliwy	321
3.6. Zdrowy — chory	321
3.7. Dobry — zły	322
4. Funkcje opozycji	323

Rozdział XIII**Lustro, czyli obraz odbity i podwojony**

1. „Lustro” jako mechanizm organizujący dzieło sztuki	324
2. „Lustro” w tekście. Odbicie i podwojenie obrazu	325
4. Obraz odbity i przekształcony	328
5. Złudzenie „lustra”. Obraz podwojony i przesunięty	329
6. Funkcje „lustra”	330

Rozdział XIV**Koncept liczbowy**

1. Liczba jako symboliczne przedstawienie obrazu świata	332
2. Koncept liczbowy w strukturze tekstu	334
2.1. Koncept implicytny	334
2.2. Koncept eksplicytny: odliczanie rosnące i malejące	337
3. Funkcje konceptu liczbowego	349

Rozdział XV**Następstwo zdarzeń**

1. Motywy i sekwencje jako „wielkości stałe” w tekście fabularnym	350
2. Liczba sekwencji w tekście	356
2.1. Liczba działań bohatera	356
2.2. Liczba bohaterów w tekście	358
3. Funkcje następstwa zdarzeń	359

Rozdział XVI**Ekwiwalencja**

1. Ekwiwalencja jako efekt zasady powtarzania	361
2. Ekwiwalencja w przestrzeni międzytekstowej	363
3. Ekwiwalencja w przestrzeni wewnątrztekstowej	365
4. Typy relacji między ekwiwalentnymi członami tekstu. Wyobrażenia zawarte w członach	370
5. Funkcje ekwiwalencji	370

Rozdział XVII**Pętla semantyczna**

1. Pętla semantyczna jako mechanizm rekursywny	372
2. Reguły ograniczające i ustalające liczbę członów	373
2.1. Liczba uczestników sytuacji	374
2.2. Koncept implicytny i eksplicytny	374
3. Reguły rządzące następstwem członów	377
3.1. Reguła uporządkowania przestrzennego: góra/dół	377
3.2. Gradacja członów: uporządkowanie ważniejszy/mniej ważny	378
3.3. Reguła kontrastowania: uporządkowanie dobry/zły	384
3.4. Reguła chronologii zdarzeń: uporządkowanie wcześniej/później	385
3.5. Reguła wiązania skutków z przyczynami (i retrospekcji)	386
3.6. Reguła narastającej sekwencji	386
4. Funkcje pętli semantycznej	388

Zakończenie	389
Bibliografia	393
Źródła	420
Indeks osób	427
Indeks przedmiotowy	435
Summary	444
Резюме	448